

CAPITALUL SOCIAL ȘI PROFITUL SOCIETĂȚII PE ACȚIUNI

Magda BLOȘENCO

Universitatea de Stat „B.P. Hasdeu” din Cahul

Formarea de capital social este un pas important în crearea și funcționarea societății pe acțiuni. La constituire, fondatorii societății pe acțiuni vin cu un aport la capital. Capitalul social este, deci, partea din patrimoniul societății pe acțiuni care cuprinde aportul în bani sau în natură transmis de acționari ca plată pentru acțiunile subscrise și care este utilizat de societate în activitatea comercială. Contribuțiile de capital pot fi de mai multe tipuri, și anume: numerar, titluri de valoare, obligațiile față de creditorii societății etc.

Cuvinte-cheie: societate pe acțiuni, contribuție, hârtii de valoare, capital social.

THE FORMATION OF SOCIAL AND THE PROFIT OF JOINT STOCK COMPANY

Capital formation is an important step in the establishment and operation of a joint stock company. When setting up a joint stock company founders come with a contribution to capital. Capital contributions can be of several types, namely: cash, fully apid securities, rights or other rights that may be valued in money, the company's obligations to creditors. There may be contributions to capital work for the establishment of the company founders and shareholders of the work activity working in the society.

Keywords: stock company, contribution, money, capital contributions.

În economia de piață, importanța societăților comerciale se explică prin faptul că acestea sunt cel mai adecvat instrument juridic de direcționare a energiilor umane și financiare pentru realizarea unor scopuri sociale. În ceea ce privește societatea pe acțiuni, prin puterea sa de a concentra capitaluri fragmentate, aceasta constituie unul dintre principalii factori de producție și mobilizare a resurselor pentru realizarea unor investiții, ea fiind destinată realizării marilor afaceri ce necesită capitaluri însemnate.

Modificarea ambianței relațiilor sociale și transformarea lor într-un sistem propriu pentru activitatea umană a dictat necesitatea creării unor noi forme ale activității sociale, economice, juridice.

În locul economiei pastorale și agricole, al unei economii planificate și-a făcut apariția o economie de piață, puternic dezvoltată, ceea ce a favorizat și a impus dezvoltarea umană.

Declararea independenței Republicii Moldova, adoptarea Constituției Republicii Moldova, declanșarea procesului de democratizare, în general, și recunoașterea dreptului la proprietate privată, a dreptului la asociere, în special, au determinat profunde schimbări în toate sferile vieții sociale. Au fost implementate reforme în sistemul politic, economic și juridic.

Reforma structurilor economice, cu precădere în sectoarele producției și distribuției de bunuri, presupune o largă privatizare și o efectivă liberalizare coroborate cu proliferarea agenților economici și, îndeosebi, a societăților comerciale. Ca urmare, societățile comerciale au cunoscut o dezvoltare rapidă ca număr, în același timp diversificându-se ca și formă.

Societățile pe acțiuni sunt cele mai moderne, mai evoluat și mai complexe forme de societăți comerciale. Importanța lor în orice economie de piață este deosebită. Societățile pe acțiuni, a căror activitate se desfășoară pe teritorii largi, de multe ori cu depășirea granițelor unei țări sau ale unui continent, sunt societăți create pentru realizarea marilor afaceri.

Societatea pe acțiuni este o formă a societății de capitaluri, grupând un număr mare de asociați care, de cele mai multe ori, nici nu se cunosc între ei și a căror participare la societate este fundamentată pe capitalurile pe care ei le investesc în întreprindere. Datorită importanței capitalului, calitățile personale ale asociaților sunt estompate până la dispariție în favoarea aporturilor la capital. Pentru aceste considerente, societatea pe acțiuni în formă pură este cunoscută și sub numele de *societate anonimă*.

Legea privind societățile pe acțiuni din Republica Moldova definește societatea pe acțiuni ca fiind acea societate comercială al cărei capital social este în întregime împărțit în acțiuni și ale cărei obligații sunt garantate cu patrimoniul societății.

Doctrina definește societatea pe acțiuni ca fiind acea *societate constituită prin asocierea mai multor persoane, care contribuie la formarea capitalului social prin anumite cote de participare reprezentate prin*

titluri numite acțiuni, pentru desfășurarea unei activități comerciale, în scopul împărțirii beneficiilor și care răspund pentru obligațiile sociale numai în limita aporturilor lor.

Ca formă a societăților comerciale, societățile pe acțiuni au dobândit un rol important în viața economică actuală. Primele dispoziții cu privire la societățile pe acțiuni au fost cuprinse în Codul Comercial francez, în ale cărui reglementări era prevăzută denumirea de societate anonimă. Considerăm necesar de a specifica că calificativul „anonimă” i-a fost atribuit societății dintr-un anumit considerent. În această formă de societate contează mai mult aporturile asociaților decât calitățile acestora. Prin urmare, datorită importanței aporturilor la formarea capitalului social și a estompării calităților personale ale asociaților, societatea pe acțiuni a fost cunoscută (și continuă să fie în unele țări) sub denumirea de societate anonimă.

Astfel de reglementări au fost preluate de legislația majorității țărilor europene în a doua jumătate a secolului XIX. Primele reglementări cu privire la societățile pe acțiuni în legislația Republica Moldova și-au găsit existența la 6 ani după declararea independenței țării.

Capitalul social a fost definit în literatura de specialitate ca fiind „acea parte din patrimoniul societății comerciale care cuprinde totalitatea aporturilor în natură și numerar, aduse de asociați cu prilejul constituirii societății, exprimat în bani”. Din această definiție rezultă că noțiunea de capital social nu se identifică cu cea de patrimoniu social, aceasta din urmă având un caracter mai larg, incluzând-o pe prima. Cu alte cuvinte, raportul capital social - patrimoniu social este unul ca de la parte la întreg [1].

Capitalul social are o dublă semnificație: contabilă și juridică.

Capitalul social are o semnificație *contabilă* – el nu are o existență reală, concretă, ci reprezintă o cifră convenită de asociați. În actele contabile ale societății, capitalul social apare evidențiat la pasiv, deoarece el reprezintă aporturile asociaților (acționarilor) care, la lichidarea societății, trebuie restituite; în schimb, bunurile efective care constituie aporturile asociaților figurează în activul bilanțului, întrucât ele aparțin societății [3].

Capitalul social are, însă, și o semnificație *juridică* – el constituie o garanție a creditorilor societății.

Capitalul social al societății determină valoarea minimă a activelor nete care asigură interesele patrimoniale ale creditorilor și acționarilor. Capitalul social al societății pe acțiuni nu poate fi mai mic de 20000 lei. Acesta se constituie din valoarea aporturilor primite și va fi egal cu suma valorilor fixate ale acțiunilor plasate. Mărimea capitalului social se indică în statut, acte contabile, registrul acțiunilor și pe foaia cu antet ale societății.

Formarea capitalului social este o etapă importantă în procesul de constituire și funcționare a societății pe acțiuni. La constituirea societății pe acțiuni fondatorii vin cu un aport la capitalul social. Aporturile la capital pot fi de mai multe feluri, și anume: mijloace bănești; valori mobiliare plătite în întregime; drepturi patrimoniale sau alte drepturi care pot fi evaluate în bani; obligațiile societății față de creditori. Nu pot constitui aporturi la capitalul social activitatea fondatorilor pentru înființarea societății, precum și activitatea de muncă a acționarilor care lucrează în societate. De asemenea, se consideră că serviciile, cunoștințele și metodele de organizare și conducere, constituind practic un aport în muncă, nu pot forma obiect al aportului într-o societate pe acțiuni [5].

Capitalul social al societății poate fi modificat prin mărirea sau reducerea lui. Majorarea de capital poate deveni necesară și în situația în care s-au acumulat rezerve importante rezultând din profitul societății sau când, datorită inflației monetare, valoarea contabilă a activelor societății este disproporționat de mică față de valoarea lor actualizată. Resursele disponibile pentru majorările de capital provin din profitul societății care este, de regulă, defalcat pe anumite fonduri.

Hotărârea de modificare a capitalului se ia de către organul suprem, adunarea generală a acționarilor. În hotărâre trebuie să fie menționate motivele, modul și volumul modificării capitalului. Societatea este obligată să înregistreze la Camera Națională a Pieței Financiare modificările privind capitalul social.

Capitalul de rezervă al societății este stabilit în statutul societății și constituie nu mai puțin de 10% din capitalul social al societății. Capitalul de rezervă poate fi folosit doar la acoperirea pierderilor societății sau la majorarea capitalului ei social.

Profitul societății pe acțiuni constituie venitul adus de capitalul utilizat de societate, reprezentând un câștig evaluabil în bani care sporește activele nete ale societății.

Potrivit legii, profitul net se formează după achitarea impozitelor și altor plăți obligatorii și restul rămâne la dispoziția societății. Profitul societății poate fi utilizat pentru formarea capitalului de rezervă, acoperirea pierderilor din anii precedenți, investirea în scopul dezvoltării producției, plata dividendelor și în alte scopuri stabilite de legislație și de statutul societății [4].

Repartizarea profitului net în cursul anului financiar se face de consiliul societății, în baza actelor normative de repartizare aprobate de adunarea generală a acționarilor; hotărârea de repartizare a profitului anul se ia de adunarea generală la propunerea consiliului societății.

Scopul fiecărei societăți comerciale, inclusiv al societății pe acțiuni, este de a obține un profit de pe urma activității comerciale desfășurate, însă acest profit urmează a fi împărțit între acționarii societății.

Potrivit art.48 alin.(1) din Legea privind societățile pe acțiuni, constituie dividend cota-parte din profitul net al societății, care se repartizează între acționari în corespundere cu clasele și proporțional numărului de acțiuni care le aparțin.

Distribuirea dividendelor. Dividendele se plătesc, de regulă, anual. Legea Republicii Moldova privind societățile pe acțiuni a prevăzut posibilitatea de a acorda dividende intermediare și competențele privind stabilirea politicii de dividende. Astfel, potrivit art.48 alin.(2) din lege, coroborat cu alin.(5), societatea are dreptul să plătească dividende intermediare (trimestriale, semestriale) și anuale pe acțiunile aflate în circulație, iar, potrivit art.49 alin.(1) din lege, decizia cu privire la plata dividendelor intermediare se va lua de consiliul societății. În ce privește hotărârea cu privire la plata dividendelor anuale, aceasta se va lua de adunarea generală a acționarilor, la propunerea consiliului societății, fără, însă, a putea stabili dividende mai mari decât cele propuse de consiliu.

Conform legii, pentru fiecare plată a dividendelor, consiliul societății va asigura întocmirea unei liste a acționarilor care au dreptul să primească dividende (art.49 alin.(3) din lege).

În lista acționarilor care au dreptul să primească dividende intermediare vor fi înscrși acționarii și deținătorii nominali de acțiuni înregistrați în registrul acționarilor cel târziu cu 15 zile până la luarea hotărârii cu privire la plata dividendelor intermediare, iar în lista acționarilor care au dreptul să primească dividende anuale vor fi înscrși acționarii și deținătorii nominali de acțiuni înregistrați în registrul menționat la data la care se întocmește lista acționarilor care au dreptul să participe la adunarea generală, dată fixată de consiliul societății, care, însă, nu poate preceda data luării deciziei de convocare a adunării generale ordinare a acționarilor și nu poate depăși termenul de 45 de zile înainte de ținerea ei (art.49 alin.(4) din lege).

Legea prevede o ordine de prioritate la stabilirea și la plata dividendelor. Astfel, proprietarii acțiunilor preferențiale au dreptul la dividende prioritare prelevate din profitul distribuibil al exercițiului financiar, înaintea și în quantum mai mare decât proprietarii acțiunilor ordinare; în acest scop, societatea va putea constitui un fond special din contul defalcărilor din profitul net al societății (art.49 alin.(8) din lege).

Menționăm că mărimea dividendelor anunțate pe fiecare acțiune de aceeași clasă trebuie să fie egală, indiferent de termenul plasării acțiunilor (art.25 alin.(1) lit.d) din Legea privind societățile pe acțiuni) [7].

Obligațiile societății referitoare la plata dividendelor apar la data anunțării hotărârii cu privire la plata lor (art.48 alin.(4) din lege). Din acest moment, dreptul la dividende încetează să mai fie un drept social, el devenind un drept de creanță individual al acționarului față de societate, cu toate consecințele ce decurg din acest drept. Tot de la această dată, suma care revine acționarului nu mai face parte din patrimoniul societății; în consecință, dacă societatea este declarată în stare de faliment, el se poate înscrie, cu valoarea dividendelor, alături de ceilalți creditori, la masa debitoare [2].

Termenul de plată a dividendelor se stabilește de consiliul societății în conformitate cu statutul societății, însă nu poate fi mai mare de 3 luni de la data luării deciziei cu privire la plata lor (art.49 alin.(10) din Legea privind societățile pe acțiuni).

Dividendele care nu au fost primite de acționar din vina lui în decurs de 3 ani de la data apariției dreptului de primire a lor se trec la venitul societății și nu pot fi revendicate de acționar (art.49 alin.(12) din lege).

Acțiunile societății pe acțiuni

Potrivit legii, acțiunea este un document care atestă dreptul proprietarului lui de a participa la conducerea societății, de a primi dividende, precum și o parte din bunurile societății în cazul lichidării ei. Altfel spus, acțiunea reprezintă o fracțiune din capitalul social, deținută de persoana care a depus aportul la capitalul social sau de persoana care a cumpărat acțiunea de pe piață.

Din cele expuse mai sus rezultă următoarele caractere ale acțiunilor:

a) *Acțiunile sunt fracțiuni ale capitalului social care au o anumită valoare nominală.* Fiecare acțiune reprezintă o valoare nominală care exprimă fracțiunea din capitalul social pe care înscrisul o încorporează. Astfel, conform art.12 alin.(9) din Legea privind societățile pe acțiuni, valoarea nominală a acțiunii reflectă partea de capital social al societății ce revine unei acțiuni plasate.

b) *Acțiunile sunt fracțiuni egale ale capitalului social.* Acest caracter este valabil doar în cazul acțiunilor ordinare. Astfel, potrivit art.12 alin.(5) din Legea privind societățile pe acțiuni, toate acțiunile ordinare ale societății vor avea valoare nominală egală.

c) *Acțiunile sunt indivizibile.* Acest caracter rezultă din prevederea art.24 alin.(2) din lege, conform căreia, dacă o singură acțiune aparține câtorva persoane, față de societate aceste persoane sunt considerate drept un singur acționar și își pot exercita drepturile prin reprezentant.

d) *Acțiunile sunt titluri negociabile.* Acțiunile emise de societate sunt titluri care încorporează anumite valori patrimoniale. De aceea, ele sunt considerate titluri de valoare, fiind denumite și valori mobiliare [6].

Conform legislației în vigoare a Republicii Moldova, acțiunile pot fi clasificate în funcție de:

- volumul drepturilor încorporate;
- metoda de legitimare a deținătorului;
- momentul achitării;
- proprietarul acțiunii.

În funcție de volumul drepturilor încorporate în acțiuni, societatea este în drept să emită:

1) *acțiuni ordinare*, care conferă proprietarului lor dreptul la un vot în adunarea generală a acționarilor, dreptul de a primi o cotă-parte din dividende și o parte din bunurile societății în cazul lichidării acesteia (art.14 alin.(2) din lege). Drepturile patrimoniale ale proprietarilor de acțiuni ordinare pot fi realizate numai după satisfacerea tuturor drepturilor patrimoniale ale proprietarilor de acțiuni preferențiale (art.14 alin.(3) din lege). Toate acțiunile ordinare ale societății vor avea valoare nominală egală [8];

2) *acțiuni preferențiale*, care conferă proprietarului lor drepturi suplimentare față de proprietarul acțiunii ordinare referitor la ordinea primirii dividendelor și la quantumul dividendelor. Acțiunea preferențială, de regulă, nu acordă deținătorului dreptul la vot în cadrul adunării generale [9].

În funcție de metoda de legitimare a deținătorului, acțiunile se împart în:

1) *acțiuni la purtător*, care nu au numele titularului menționat în titlu; în consecință, titular al acțiunii este posesorul ei, căruia îi aparțin și drepturile aferente acțiunii pe care și le va exercita;

2) *acțiuni nominative*, care au înscris în titlu numele titularului. În titlu se menționează numele, prenumele și domiciliul acționarului sau, după caz, denumirea și sediul acestuia. Aceste elemente de identificare sunt înscrise și în registrul deținătorilor de hârtii de valoare ale societății.

În funcție de momentul achitării, acțiunile se clasifică în:

1) *acțiuni autorizate spre plasare* – sunt acțiuni stabilite de adunarea constitutivă sau de adunarea generală a acționarilor societății, înregistrate în Registrul de stat al hârtiilor de valoare și în limita claselor și numărului cărora societatea este în drept să emită acțiuni suplimentare;

2) *acțiuni plasate* – sunt acțiuni achitate în întregime de primii lor achizițori (subscriitori), înregistrate în Registrul de stat al hârtiilor de valoare și în registrul acționarilor societății.

În funcție de proprietarul acțiunii, se cunosc:

1) *acțiuni aflate în circulație* – sunt acțiunile plasate de societate ce aparțin persoanelor fizice sau juridice în calitate de acționari;

2) *acțiuni de tezaur* – sunt acțiunile plasate de societate, dar achiziționate sau răscumpărate ulterior de societate de la acționarii acesteia.

Certificatul de acțiune este un document eliberat de societatea pe acțiuni acționarului, care confirmă dreptul lui de proprietate asupra unui anumit număr de acțiuni. În caz de deteriorare sau pierdere a acestuia, societatea eliberează un dublicat. Dacă acțiunile au fost înstrăinate, certificatul fostului acționar se anulează, iar noului acționar i se eliberează unul nou.

Obligațiunile emise de societate

Obligațiunea este un document care atestă dreptul proprietarului lui (obligatarului) de a primi suma vărsată în contul achitării obligațiunii și dobânda sau un alt profit aferent în mărimea și în termenul stabilite prin decizia de emitere a obligațiunilor (art.16 alin.(1) din Legea privind societățile pe acțiuni).

Obligațiunea are în comun cu acțiunea mai multe caractere, și anume: negociabilitatea și indivizibilitatea față de societate, felurile în care pot fi emise, precum și modalitățile de transmitere.

Obligațiunile pot fi clasificate:

- după modul de circulație;
- în funcție de forma de răscumpărare.

După modul cum circulă, obligațiunile se clasifică în:

1) *obligațiuni nominative* – se caracterizează prin aceea că au numele titularului înscris în titlu. Dreptul de proprietate asupra acestora se transmite prin intermediul dispoziției de transmitere perfectate în conformitate cu legislația;

2) *obligațiuni la purtător* – obligațiuni care nu cuprind mențiuni de identificare a titularului titlului, iar dreptul de proprietate asupra acestor obligațiuni se transferă prin simpla lor tradițiune.

În funcție de forma de răscumpărare a obligațiunilor, acestea pot fi:

1) *convertibile* – sunt acele obligațiuni care dau obligatarilor dreptul de a schimba obligațiunile pe acțiuni ale societății, fie din emisiunea suplimentară, fie pe acțiuni de tezaur;

2) *neconvertibile* – sunt acele acțiuni pe care societatea le poate stinge exclusiv cu mijloace bănești.

Deosebiri între acțiuni și obligațiuni

1. Acțiunea reprezintă fracțiunea din capitalul social deținută de persoana care a adus aport la capitalul social.	1. Obligațiunea reprezintă dreptul proprietarului de a primi suma vărsată la capitalul social.
2. Acțiunile pot fi subscrise contra mijloacelor bănești și bunurilor materiale.	2. Obligațiunile pot fi subscrise doar contra mijloacelor bănești.

Bibliografie:

1. BĂCANU, I. *Capitalul social al societăților comerciale*. București: Lumina LEX, 1999, p.316.
2. CĂPĂȚĂNĂ, O. *Societăți comerciale*. București, 1996, p.84.
3. MĂMĂLIGĂ, S. *Societățile pe acțiuni*. Chișinău: Museum, 2001, p.152.
4. PĂTULEA, V. *Patrimoniul societăților comerciale. Răspunderea juridică*. București, 1995, p.178.
5. ROȘCA, N. Aspecte juridice ale noțiunii de capital social al societății pe acțiuni și formarea acestuia. În: *Analele Științifice ale Universității de Stat din Moldova*. Facultatea de Drept. Serie nouă, nr.5. Chișinău, 2001, p.94-103.
6. ROȘCA, N., BAIEȘ, S. *Dreptul afacerilor*. Vol.II. Chișinău: Tipografia Centrală, 2004, p.312-314.
7. STANCIU, D.CĂRPENARU. *Drept comercial român*. București: ALL Educațional, 2001, p.124.
8. Legea nr.1134-XIII/1997 privind societățile pe acțiuni, art.8.
9. Codul civil al Republicii Moldova, nr.1107/2002, art.69-70.

Prezentat la 13.02.2013